

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΔΙΑΛΕΞΗ ΑΡ. 7

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η διαδικασία ενώπιον Δικαστηρίων που εκδικάζουν αστικές διαφορές ρυθμίζεται από το Δίκαιο Πολιτικής Δικονομίας.

Σύμφωνα με το Άρθρο 163 (1) του Συντάγματος το Ανώτατο Δικαστήριο εκδίδει διαδικαστικό κανονισμό για να ρυθμίσει την διαδικασία ενώπιον του, όπως και ενώπιον παντός άλλου Δικαστηρίου, εκτός για τα Δικαστήρια τα οποία θα δικάζουν αστικές διαφορές προσωπικού θεσμού και θρησκευτικά ζητήματα τα οποία υπάγονται στις διατάξεις σε σχέση με τις Κοινοτικές Συνελεύσεις. Το μέρος αυτό του Άρθρου 163 κατέστη ουσιαστικά ανενεργό λόγω της έκρυθμης κατάστασης.

Σύμφωνα με το Άρθρο 163 (2) το Ανώτατο Δικαστήριο εκδίδει διαδικαστικό κανονισμό μεταξύ άλλων , για θέματα που αφορούν τις συνεδριάσεις των Δικαστηρίων , επιλογή των Δικαστών , συνοπτική εκδίκαση Εφέσεων οι οποίες θεωρούνται σαν προδήλως αβάσιμες , για τον καθορισμό των τύπων των δικογράφων , για τα δικαστικά τέλη και έξοδα ενώπιον του Δικαστηρίου , καθορισμό των προθεσμιών και της διαδικασίας ενώπιον του

Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου για θέματα πειθαρχικής δίωξης δικαστικών λειτουργών .

Επιπρόσθετα με το Άρθρο 163 (3) ο διαδικαστικός θεσμός μπορεί να προβλέπει επίσης για τον αριθμό των Δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου για δίκη σε συγκεκριμένα θέματα.

Περαιτέρω σύμφωνα με τον Περί Δικαστηρίων Νόμο 14/60 Άρθρο 69 , το Ανώτατο Δικαστήριο δύναται να εκδίδει κανονισμό διαδικαστικής φύσεως για την καλύτερα εφαρμογή του Περί Δικαστηρίων Νόμου. Με προσθήκη που έγινε με τροποποίηση 99(1)/2007 το Ανώτατο Δικαστήριο έχει την δυνατότητα να εκδίδει διαδικαστικούς κανονισμούς για ρύθμιση θεμάτων παραπομπής ζητημάτων στο Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτι το οποίο έχει γίνει.

Με βάση τις πρόνοιες νομοθεσίας με την οποία ιδρύονται εξειδικευμένα δικαστήρια το Ανώτατο Δικαστήριο έχει θεσπίσει εξειδικευμένους κανονισμούς για την διαδικασία ενώπιον των Δικαστηρίων αυτών και την εφαρμογή συγκεκριμένων Νόμων , όπως πχ για τις απαλλοτριώσεις και επιτάξεις όπου ήδη προϋπήρχαν και διατηρούνται σε ισχύ οι πρόνοιες συγκεκριμένων διαδικαστικών κανονισμών. Για θέματα ποινικής δικονομίας υπάρχει τόσο ο Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμος , Κεφ. 155, όσο και οι Κανονισμοί δυνάμει αυτού τους οποίους θα εξετάσουμε στην επόμενη διάλεξη μας.

Μέσα στο πλαίσιο τη διάλεξης αυτής θα εξετάσουμε συνοπτικά , δύο θέματα :

1. Τους Περί Πολιτικής Δικονομίας Θεσμούς (Civil Procedure Rules) με βάση τους οποίους διεξάγεται ενώπιον Επαρχιακών Δικαστηρίων η διαδικασία για επίλυση αστικών διαφορών και
2. Τις πρόνοιες του περί Πολιτικής Δικονομίας Νόμου Κεφ 6 που στο μεγαλύτερο μέρος τους αφορούν θέματα εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων.

Να σημειωθεί ότι οι κανονισμοί οι οποίοι έχουν θεσπιστεί για διαδικασίες ενώπιον εξειδικευμένων Δικαστηρίων ή και δυνάμει συγκεκριμένων διαδικασιών , δυνάμει Νομοθετικών Ρυθμίσεων σε διάφορους τομείς , πχ Δίκαιο Εταιρειών ή για Κοινωφελή Ιδρύματα ή για απαλλοτριώσεις ή επιτάξεις ή για υιοθεσία κλπ , ως επί το πλείστον όπου γίνεται ρητή πρόνοια ότι εφαρμόζονται κατά αναλογία οι Θεσμοί Πολιτικής Δικονομίας και σε ορισμένες περιπτώσεις για να μην υπάρξει κενό εφαρμόζεται η πρακτική η οποία εφαρμόζεται στην Αγγλία.

Να υπενθυμίσω ότι δυνάμει του Άρθρου 188 του Συντάγματος κάθε Νόμος ο οποίος ίσχυε κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του Συντάγματος εξακολουθεί να ισχύει μέχρι τυχόν κατάργησης ή τροποποίησης του και με την επιφύλαξη πάντοτε συμβατότητας του με το Σύνταγμα. Η διάταξη αυτή καλύπτει και τους δικονομικούς θεσμούς.

Θεσμοί Πολιτικής Δικονομίας

Η πρακτική η οποία ακολουθείται στα Κυπριακά Δικαστήρια είναι παρόμοια με αυτή που ακολουθείται στα Αγγλικά Δικαστήρια με τις ανάλογες

England 3^η και 4^η έκδοση στον Atkin's Court Forms and Precedents παλαιότερες εκδόσεις του , κυρίως του 1962 , ως επίσης και σε εξειδικευμένα βιβλία όπως Chitty and Jacob's Queens Bench Forms και στον Bullen and Leak σε σχέση με δικόγραφα αγωγών για αστικά αδικήματα και συμβάσεις.

Είναι λυπηρό πολλές φορές το γεγονός ότι η έκβαση μιας απόφασης επί της ουσίας της εξαρτάται από το κατά πόσο ο διάδικος τήρησε τους Δικονομικούς Θεσμούς ή όχι. Θα δώσω ένα παράδειγμα. Σε αγωγή η οποία κινήθηκε στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού , σε σχέση με απαίτηση κατά των ιδιοκτητών γης επί της οποίας ανεγέρθη συγκρότημα διαμερισμάτων δεν δικογραφήθηκε στην Έκθεση Απαίτησης με σωστό τρόπο η ύπαρξη τεκμαιρομένου καταπιστεύματος σε βάρος των ιδιοκτητών της γης. Αίτηση για τροποποίηση απορρίφθηκε από το Δικαστήριο και το Εφετείο και σαν αποτέλεσμα η αγωγή του αγοραστή απερρίφθη. Αντίθετα η αγωγή άλλων αγοραστών η οποία δικογραφήθηκε με τον ορθό τρόπο κατέληξε στο Εφετείο και οι αγοραστές δικαιώθηκαν. Πρόκειται για τις υποθέσεις **Τσαγγάρη v. Γαβριηλίδου (2002) 1 ΑΑΔ 156,** στην πρώτη περίπτωση και **St. Georges Car Hire Ltd a.o. v Μακεδονία Γαβριηλίδου κ.α (2006) 1 ΑΑΔ** στην δεύτερη περίπτωση. Είναι μια κλασσική περίπτωση για το πώς προώθηση δύο αγωγών με το ίδιο αντικείμενο , τα ίδια γεγονότα οδήγησαν σε διαφορετικά αποτελέσματα λόγω δικονομικών προβλημάτων. Δυστυχώς σε πάρα πολλές περιπτώσεις αγωγές απορρίπτονται λόγω δικονομικών αδυναμιών που επέδειξε η πλευρά του Ενάγοντα ή εξασφαλίζεται απόφαση λόγω δικονομικών αδυναμιών που επέδειξε η πλευρά του Εναγομένου. Συνεπώς ακόμη και σήμερα μετά την κατάργηση της διάκρισης μεταξύ παρατυπίας και ακυρότητας, η γνώση και πιστή εφαρμογή των Κανόνων

θα μας απασχολήσει στη συνέχεια. Το πρωτόδικο Δικαστήριο έκρινε πως η αίτηση για τροποποίηση δεν είχε υποβληθεί καλόπιστα ενόψει της ασάφειας των λόγων που, κατά την ένορκη δήλωση που τη συνόδευε, την καθιστούσαν αναγκαία και γενικά ενόψει του τρόπου με τον οποίο εκείνοι οι λόγοι είχαν διατυπωθεί.

Είναι ορθό πως η ένορκη δήλωση που συνόδευε την αίτηση για τροποποίηση παραπέμπει σε σειρά διαζευκτικών εξηγήσεων της μη συμπερίληψης των αναγκαίων, όπως θεωρήθηκαν, λεπτομερειών στην αρχική έκθεση απαιτήσεως και δεν μπορεί να διεκδικήσει σαφήνεια. Είναι όμως ένα θέμα η αποτυχία θεμελίωσης ορισμένου ισχυρισμού εξ αιτίας της ασάφειας ή γενικά της ανεπάρκειας της μαρτυρίας που προσάγεται και άλλο το κίνητρο που εξωθεί στη διατύπωση του ισχυρισμού. Δεν θα λέγαμε πως τα δύο είναι οπωσδήποτε ασύνδετα αλλά δεν μπορούμε και να δεχθούμε πως η ασάφεια ή ο τρόπος της διατύπωσης, χωρίς άλλο, δείχνει κακοπιστία, ιδιαίτερα κάτω από τις συνθήκες της παρούσας υπόθεσης. Με την αίτηση τους στις 3 Απριλίου 1990 οι εφεσίβλητοι 1 ζήτησαν τη διαγραφή της εκθέσεως απαιτήσεως ουσιαστικά γιατί δεν περιείχε λεπτομέρειες, μεταξύ άλλων, ως προς τις ημερομηνίες παράδοσης των αγαθών, την περιγραφή τους, το ποσό γι αυτά και ακόμα ως προς τον τρόπο υπολογισμού του διεκδικηθέντος υπολοίπου. Εκκρεμούσας της αίτησης εκείνης, οι εφεσείοντες εκδήλωσαν την πρόθεση τους να καταχωρίσουν αίτηση για τροποποίηση και γι αυτό το λόγο η ακρόαση της αναβλήθηκε. Κάτω από αυτές τις συνθήκες και στην απουσία οποιουδήποτε άλλου στοιχείου, δεν θα μπορούσε να λεχθεί ότι η αίτηση για τροποποίηση δεν υποβλήθηκε σε μια γνήσια

(2) Στον προσδιορισμό των συμφερόντων της δικαιοσύνης όπως διαγράφονται στην συγκεκριμένη υπόθεση συνεκτιμούνται και οι επιπτώσεις από την τροποποίηση στα δικαιώματα και συμφέροντα του αντιδίκου. Η διεξαγωγή της δίκης μέσα σε εύλογο χρόνο καθιερώνεται από το άρθρο 30.2 του Συντάγματος ως θεμελιώδες δικαίωμα του κάθε διαδίκου.

(3) Η τροποποίηση επιτρέπεται κατά κανόνα εφόσον δεν προκαλείται ανεπανόρθωτη ζημιά στον αντίδικο δηλαδή ζημιά άλλη από εκείνη που μπορεί να θεραπευθεί με την έκδοση της κατάλληλης διαταγής ως προς τα έξοδα. Το αποδεικτικό βάρος για τη αιτιολόγηση του αιτήματος και της καθυστέρησης στην διατύπωση των θέσεων του αιτητή ποικίλλει ανάλογα με το στάδιο κατά το οποίο υποβάλλεται η αίτηση. Όσο μεγαλύτερη είναι η καθυστέρηση ανάλογα επαυξάνει και το βάρος το οποίο πρέπει να αποσείσει ο αιτητής για την έκδοση διατάγματος για την τροποποίηση.

(4) Η έναρξη της δίκης δεν δημιουργεί ανυπέρβλητο εμπόδιο στην επιδίωξη της τροποποίησης υπεράσπισης. Στο στάδιο αυτό όμως η διακριτική ευχέρεια του Δικαστηρίου ασκείται με φειδώ, λαμβάνοντας υπόψη τον εκτροχιασμό της δίκης από την προσδιορισθείσα πορεία και τις αναπόφευκτες επιπτώσεις στα δικαιώματα του αντιδίκου. Στην υπόθεση *Hirgrave v Case*, 28 Ch. D 361 υποδείχθηκε ότι το Δικαστήριο αντιμετωπίζει με διστακτικότητα αιτήσεις για τροποποίηση της δικογραφίας κατά την δίκη».

3. Προετοιμασία της Ακρόασης

Μετά που θα κλείσουν τα δικόγραφα μέσα από την Έκθεση Απαίτησης , Υπεράσπισης και Ανταπαίτησης και καταχώρηση Απάντησης και Υπεράσπισης στην Ανταπαίτηση , ακολουθεί μια διαδικασία , Διαταγή 28-33 για ενδιάμεσες αιτήσεις οι οποίες αποσκοπούν στην προετοιμασία της υπόθεσης με κατάλληλο τρόπο ούτως ώστε να επισπευτεί η όλη διαδικασία. Στην Διαταγή 28 γίνεται πρόνοια για Αποκάλυψη και Επιθεώρηση Εγγράφων. Με λίγα λόγια, κάθε διάδικος δικαιούται να ζητήσει από την άλλη πλευρά να αποκαλύψει όλα τα έγγραφα που σχετίζονται με την υπόθεση και είναι στην κατοχή του και στην συνέχεια να τα επιθεωρήσει και να λάβει αντίγραφα. Δεν επιτρέπεται συνήθως η παρουσίαση κατά την δίκη εγγράφων τα οποία δεν αποκαλύφθηκαν και παρουσιάστηκαν στο στάδιο αυτό. Στη Διαταγή 30 γίνεται πρόνοια για κλήση για Οδηγίες. Όταν κλείσουν τα «δικόγραφα» ο Ενάγων εντός 10 ημερών ή το Δικαστήριο αυτεπάγγελα δύναται να ορίσει την υπόθεση για Οδηγίες. Στο στάδιο αυτό είναι δυνατό να δοθούν οδηγίες για αποκάλυψη, για περισσότερες και καλύτερες λεπτομέρειες παραγράφων των δικογράφων, για παραδεκτά γεγονότα και άλλα διαδικαστικά θέματα. Στην πράξη το Δικαστήριο όταν κλείσουν τα δικόγραφα ορίζει την υπόθεση για Οδηγίες. Στην Διαταγή 31 γίνεται πρόνοια όπως έχει τροποποιηθεί από 19/7/96 μετά το κλείσιμο των δικογράφων να ορίζεται η υπόθεση για συμβιβασμό εφόσον υποβάλλεται εγγράφως κοινό αίτημα από τους διαδίκους. Επιχειρήθηκε μέσα από την πρόνοια αυτή να νομιμοποιηθεί μια πρακτική η οποία είχε ακολουθηθεί στο παρελθόν να ορίζεται η υπόθεση από Δικαστήριο για mention δηλαδή για αναφορά με στόχο να συζητηθεί το

Στις περιπτώσεις όπου υπάρχει Ανταπαίτηση το Δικαστήριο συνήθως αποφασίζει κατά πόσον η Ανταπαίτηση θα ακουστεί μέσα στο πλαίσιο εκδίκασης ως ανωτέρω ή κατά πόσο θα ακουστεί πρώτα η πλευρά του Ενάγοντα εν συνέχεια η πλευρά του Εναγομένου και στην συνέχεια η πλευρά του Εναγομένου σαν εξ Ανταπαιτήσεως Ενάγοντα και του Ενάγοντα πλέον σαν εξ Ανταπαιτήσεως Εναγομένου. Στις πλείστες των περιπτώσεων δεν ακολουθείται η τελευταία διαδικασία αλλά η Ανταπαίτηση δικάζεται μέσα στο πλαίσιο Απαίτησης του Ενάγοντα.

5. Διαδικασία Εφέσεων

Σύμφωνα με την Διαταγή 35 , Εφέσεις εναντίον Ενδιάμεσης Απόφασης καταχωρούνται εντός 14 ημερών και εναντίον τελικής απόφαση εντός 42 ημερών . Το Εφετείο έχει δικαίωμα να ακούσει ακόμη και νέα μαρτυρία επί του θέματος και να ασκήσει όλες τις εξουσίες που είχε το Πρωτόδικο Δικαστήριο. Στην πράξη όμως σπανιότατα το Δικαστήριο ακολουθεί αυτήν την διαδικασία. Ως επί το πλείστο το Εφετείο περιορίζεται σε εξέταση του περιεχόμενου της Απόφασης και των πρακτικών τα οποία τίθενται ενώπιον του δακτυλογραφημένα και συμπεριλαμβάνουν όλη την πρωτόδικη διαδικασία και μαρτυρία η οποία δόθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου.

Το Εφετείο περιορίζεται στους λόγους Έφεσης που συμπεριλαμβάνονται στο Εφετήριο αλλά υπήρξαν και περιπτώσεις που το Εφετειο για σκοπούς απονομής της δικαιοσύνης δεν περιορίστηκε σε θέματα που ηγέρθησαν αλλά από μόνο του ήγειρε και αποφάσισε θέματα παραπλήσια.

Είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι καταχώρηση Έφεσης δεν συνεπάγεται αυτόματη αναστολή της πρωτόδικης απόφασης η οποία καθίσταται τελεσίδικη και δύναται να εκτελεσθεί χωρίς άλλο. Η βασική αρχή είναι ότι ουδείς διάδικος στερείται του καρπού της επιτυχίας του εκτός και εάν το Δικαστήριο είτε πρωτόδικα είτε εν συνεχεία το Εφετείου διατάξει αναστολή της απόφασης . Αυτό γίνεται όπου αν δεν διαταχθεί η αναστολή τυχόν εκτέλεσης της απόφασης θα καταστήσει ουσιαστικά άνευ αντικειμένου το αποτέλεσμα τυχόν επιτυχούς Εφέσεως. Αν πχ δεν ανασταλεί η πώληση ακινήτου δυνάμει πρωτόδικης απόφασης και μέχρι να δικαστεί η Έφεση το ακίνητο πωλείται ο επιτυχών Εφεσείων θα μείνει άνευ ουσιαστικής θεραπείας αν το ακίνητο που διεκδικεί έχει πωληθεί σε καλόπιστους τρίτους. Με βάση των Περί Εφέσεων Διαδικαστικό Κανονισμό ο οποίος θεσπίστηκε σχετικά πρόσφατα με στόχο να επιταχυνθεί η διαδικασία Εφέσεων το 22/3/1996 (Ο Περί Εφέσεων Διαδικαστικός Κανονισμός του 1996) μετά την καταχώρηση της Έφεσης αυτή ορίζεται για Προγραμματισμό και Οδηγίες και εφόσον το Δικαστήριο πεισθεί ότι οι λόγοι Έφεσης και αιτιολογία για κάθε λόγο ξεχωριστά είναι σωστά διατυπωμένη δίδει οδηγίες για ανταλλαγή Περιγραμμάτων που υποτίθεται συμπεριλαμβάνουν τον σκελετό Αγόρευσης και επιχειρημάτων του Εφεσείοντα και Εφεσίβλητου εντός 45 ημερών η κάθε πλευρά. Στην πράξη δυστυχώς αντί να γίνεται τούτο , το τι έχουμε είναι Γραπτές Αγορεύσεις εφ όλης της ύλης οι οποίες πολλές φορές είναι εμπειριστατωμένες και ανερχονται σε δεκάδες σελίδες επί των οποίων επισυνάπτονται και οι Νομικές αυθεντίες όπως αποφάσεις δικαστηρίων ή φωτοτυπίες από βιβλία ή και νομικές εγκυκλοπαίδειες. Εν συνεχεία και αφού συμπληρωθούν τα Περιγράμματα , η υπόθεση ορίζεται από το Πρωτοκολλητήριο για Ακρόαση. Ο κάθε διάδικος έχει στην διάθεση του μέχρι

30 λεπτά για να αναπτύξει την Έφεση κυρίως για να διευκρινίσει κάποια θέματα. Στο στάδιο αυτό το Εφετείο έχει ήδη μελετήσει τα Περιγράμματα και θέτει ενώπιον των συνηγόρων διάφορα θέματα για να τοποθετηθούν. Με την απόφαση του το Εφετείο σπανίως επεμβαίνει για θέματα που άπτονται της αξιοπιστίας των μαρτύρων. Η Έφεση δεν αποτελεί εκ νέου εκδίκαση της όλης υπόθεσης . Το Εφετείο εξετάζει κυρίως νομικά επιχειρήματα, θέματα που αφορούν την ερμηνεία και την εφαρμογή του Νόμου. Σε θέματα μαρτυρίας επεμβαίνει όπου υπάρχουν σοβαρές αντιφάσεις όπου η μαρτυρία συγκρούεται με πραγματικά ευρήματα ή με επιστημονική μαρτυρία και ή όπου το Πρωτόδικο Δικαστήριο παρέλειψε να αιτιολογήσει επαρκώς ή και κατά ικανοποιητικό τρόπο την Πρωτοδική απόφαση του. Μπορεί να εγερθούν επίσης θέματα δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας , μεροληψίας , εξαπάτησης του Πρωτόδικου Δικαστηρίου , λανθασμένης αποδοχής ή αποκλεισμού μαρτυρίας λανθασμένης ερμηνείας ή εφαρμογής τους Νόμου. Μετά το πέρας της ακροαματικής διαδικασίας το Εφετείο μπορεί να κάνει δεχτή την Έφεση να παραμερίσει την Πρωτοδική απόφαση και να την υποκαταστήσει με δική του απόφαση, ή έχει την δυνατότητα να την τροποποιήσει εν μέρει και ή να εκδώσει την οποιαδήποτε θεραπεία κρίνει ότι είναι δίκαια υπό τις περιστάσεις. Εάν δεν ικανοποιηθεί έχει δικαίωμα να απορρίψει την Έφεση. Σε κάθε περίπτωση ρυθμίζει και το θέμα των εξόδων.

6.. Διαδικασία εκτέλεσης αποφάσεων

Η διαδικασία εκτέλεσης των αποφάσεων εντοπίζεται στην Διαταγή 40 έως 47.

Πρόκειται για την Δικονομία η οποία ακολουθείται προς εφαρμογή των ουσιαστικών διατάξεων εκτέλεσης αποφάσεων οι οποίες εντοπίζονται στο δεύτερο μέρος της διάλεξης μας στον Περί Πολιτικής Δικονομίας Νόμο Μέρος III – XII Σε σχέση με την εφαρμογή διαταγμάτων του Δικαστηρίου σχετικές είναι οι πρόνοιες της Διαταγής 42 Α που έχουμε ήδη εξετάσει και που αφορούν την επίδοση προσωπικά της αίτησης για παρακοή και του Διατάγματος δεόντως οπισθογραφημένου.

Γενική πρόνοια για την εκτέλεση γίνεται στην Διαταγή 40. Συνήθως αποφάσεις μέχρι 6 ετών εκτελούνται με την έκδοση εντάλματος κινητών εκτός εάν η απόφαση έχει με διαταγή του Δικαστηρίου για καλό λόγο ανασταλεί είτε λόγω Έφεσης είτε για λόγους που προέκυψαν μετά την έκδοση της απόφασης. Η Διαταγή 41 προνοεί για τον τρόπο κατάσχεσης κινητής περιουσίας και πώλησης της, η Διαταγή 42 για την πώληση ακίνητης ιδιοκτησίας, η Διαταγή 43 για την κατάσχεση περιουσίας ή χρέους στα χέρια τρίτου, η Διαταγή 43 Α για την ανάληψη κατοχής ακινήτου, η Διαταγή 43 Β για το ένταλμα δηλαδή διαταγή παράδοσης περιουσίας στον εξ αποφάσεως πιστωτή και η Δ. 44 για τον ρόλο και τις εξουσίες των επιδοτών οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με το καθήκον εκτέλεσης των αποφάσεων.

Η Διαταγή 45 αφορά εξειδικευμένες περιπτώσεις διάλυσης συνεταιρισμών και τον διορισμό του Παραλήπτη για τον σκοπό αυτό και η Διαταγή 46 αφορά εκτέλεση αποφάσεων σε αγωγές για δυσφήμιση. Η Διαταγή 47 προνοεί για την εφαρμογή διαταγμάτων που εκδίδονται δυνάμει Νόμου τα οποία όμως για να μπορούν να εκτελεστούν πρέπει να δοθεί άδεια του Δικαστηρίου οπότε καταχωρούνται σαν Διάταγμα του Δικαστηρίου σε ειδικό βιβλίο του πρωτοκολλητείου περί διαταγμάτων.

Αυτοί λοιπόν είναι σε συντομία η διαδικασία η οποία ακολουθείται για την παρουσίαση και εκδίκαση υποθέσεων ενώπιον του Δικαστηρίου.

Ο περί Πολιτικής Δικονομίας Νόμος Κεφάλαιο 6.

Ο Νόμος αυτός είχε θεσπιστεί προ της ανεξαρτησίας της Κύπρου και διατηρήθηκε σε ισχύ ασφαλώς με βάση τις πρόνοιες του Άρθρου 188 του Συντάγματος και τροποποιήθηκε αρκετές φορές μέχρι σήμερα. Το μεγαλύτερο μέρος του Νόμου αφορά την εκτέλεση Δικαστικών Αποφάσεων. Το άρθρο 14 του Νόμου καθορίζει τον τρόπο εκτέλεσης των Αποφάσεων ως εξής:

«14. (1) Κάθε δικαστική απόφαση ή διάταγμα του Δικαστηρίου που διατάσσει πληρωμή χρημάτων, δύναται τηρουμένων των διατάξεων του Νόμου αυτού, να εκτελεστεί με όλα ή με οποιοδήποτε από τα ακόλουθα μέσα:

(α) με κατάσχεση και πώληση κινητής περιουσίας

(β) με πώληση ακίνητης ιδιοκτησίας ή επιβάρυνση αυτής με την εγγραφή της δικαστικής απόφασης

(γ) με μεσεγγύηση ακίνητης περιουσίας

(δ) με κατάσχεση ιδιοκτησίας στα χέρια τρίτου δυνάμει του Μέρους VII του Νόμου αυτού

(ε) με την εξέταση του εξ αποφάσεως οφειλέτη δυνάμει του Μέρους VIII και την έκδοση διατάγματος δυνάμει του Μέρους IX του Νόμου αυτού.

(2) Κάθε δικαστική απόφαση ή διάταγμα του Δικαστηρίου για την ανάληψη ή παράδοση κατοχής ακίνητης ιδιοκτησίας δύναται να εκτελεστεί με ένταλμα κατοχής που διατάσσει τον επιτετραμμένο με την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων ή άλλο λειτουργό να παραδώσει την κατοχή της ιδιοκτησίας αυτής στον εκ δικαστικής αποφάσεως πιστωτή.

(3) Κάθε δικαστική απόφαση ή διάταγμα του Δικαστηρίου για την ανάληψη ή παράδοση κινητής ιδιοκτησίας δύναται να εκτελεστεί με ένταλμα παράδοσης που διατάσσει τον επιτετραμμένο με την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων ή άλλο λειτουργό να παραλάβει την κινητή αυτή ιδιοκτησία και να την παραδώσει στον εκ δικαστικής αποφάσεως πιστωτή.

(4) Διαδικαστικοί Κανονισμοί που εκδίδονται από τον Κυβερνήτη με τη συμβουλή και βοήθεια του Αρχιδικαστή δύναται να καθορίζουν τον τύπο των ενταλμάτων κατοχής και παράδοσης καθώς και τα δικαιώματα που πρέπει να καταβάλλονται σε σχέση με αυτά και να ρυθμίζουν τη διαδικασία για την έκδοση και εκτέλεση των ενταλμάτων αυτών».

άλογο ή μουλάρι ή ένα οποιοδήποτε από τα ζώα που προαναφέρθηκαν κατ επιλογή του οφειλέτη του χρέους ή διαζευτικά προς τα πιο πάνω, γεωργικός ελκυστήρας ή άλλα μηχανικά γεωργικά εξαρτήματα, των οποίων η αξία δεν υπερβαίνει τις £5.000

ε) κάθε αντικείμενο το οποίο είναι απαραίτητο για τη χρήση των ζώων ή των μηχανικών γεωργικών εξαρτημάτων που εξαιρούνται

στ) η τροφή που απαιτείται για τρεις μήνες των ζώων που εξαιρούνται

ζ) προμήθειες για τρεις μήνες για τον οφειλέτη χρέους και την οικογένειά του

η) όταν ο οφειλέτης χρέους είναι γεωργός ικανοποιητικό ποσό σπόρου για τη σπορά επί ένα έτος όλης της αγροτικής γης που συνήθως καλλιεργείται από αυτόν:

Νοείται ότι, περίπτωση αμφισβήτησης της αναγκαιότητας ή της αξίας των εν λόγω αντικειμένων ή πραγμάτων, το δικαστήριο αποφασίζει ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε των ενδιαφερομένων:

Νοείται περαιτέρω ότι, αν οποιαδήποτε από τα πιο πάνω αντικείμενα ή πράγματα κατέχονται δυνάμει συμφωνίας ενοικιαγοράς ή υπόκεινται σε οποιαδήποτε άλλη επιβάρυνση, αυτά δεν εξαιρούνται της εκτέλεσης, σε σχέση μόνο με τον πιστωτή –ιδιοκτήτη του αντικειμένου ή το δικαιούχο της επιβάρυνσης».

Περαιτέρω σύμφωνα με το Άρθρο 17 υπάρχει περιορισμός στον χρόνο εκτέλεσης ενταλμάτων κινητών. Ένταλμα κατάσχεσης και πώλησης κινητής ιδιοκτησίας πρέπει να εκτελείται μεταξύ της ανατολής και της δύσης του ήλιου και περαιτέρω σύμφωνα με το Άρθρο 18, οποιαδήποτε πώληση κατασχεθέντων κινητών δεν μπορεί να γίνει πριν την παρέλευση 3 ημερών

από την επόμενη της κατάσχεσης, με ορισμένες εξαιρέσεις. Η πώληση σύμφωνα με το Άρθρο 19 γίνεται με δημόσιο πλειστηριασμό συνήθως, εκτός όπου το Δικαστήριο καθορίσει διαφορετικό τρόπο. Το Άρθρο 21 του Νόμου έχει κάποια σημασία γιατί προνοεί για την διαδικασία όταν εγείρεται αξίωση από τρίτο σε σχέση με κινητή περιουσία η οποία έχει κατασχεθεί. Σε τέτοιες περιπτώσεις ο ενδιαφερόμενος τρίτος με βάση τις πρόνοιες του Άρθρο αυτού έχει την δυνατότητα να αποταθεί στο Δικαστήριο για καθορισμό του δικαιώματος της ιδιοκτησίας.

2. Εκτέλεση με πώληση ακίνητης ιδιοκτησίας.

Προϋπόθεση σύμφωνα με το Άρθρο 22 είναι να εκδοθεί πρώτα ένταλμα πώλησης κινητής ιδιοκτησίας και να επιστραφεί ανεκτέλεστο. Αυτό προνοείται στο Άρθρο 22. Η ακίνητη ιδιοκτησία για να αποτελέσει αντικείμενο εκτέλεσης Απόφασης Δικαστηρίου, πρέπει να είναι εγγεγραμμένη στο όνομα του εξ αποφάσεως οφειλέτη. Σημαντική είναι η επιφύλαξη του Άρθρου 22, σύμφωνα με την οποία όταν η ιδιοκτησία είναι η κατοικία του οφειλέτη πρέπει να παρέχεται σε αυτόν στέγαση, η οποία κατά την γνώμη του Δικαστηρίου είναι απόλυτα αναγκαία γι' αυτόν και την οικογένεια του. Οι πρόνοιες που ακολουθούν των Άρθρων 24–52 ρυθμίζουν ουσιαστικά την διαδικασία έκδοσης και διάρκειας ισχύος του εντάλματος ως επίσης και την ρύθμιση σε περίπτωση που υπάρχει υποθήκη επί αυτής. Επίσης σύμφωνα με το Άρθρο 33 καθορίζεται ότι η πώληση διενεργείται με δημόσιο πλειστηριασμό σε χρόνο και τόπο για τους οποίους δίδεται δημόσια ειδοποίηση κατά τον τρόπο που προνοείται στο Άρθρο 34. Συνήθως η ειδοποίηση τοιχοκολλάται σε κατάλληλους χώρους, μεταξύ των οποίων και στο Δικαστικό Μέγαρο του Δικαστηρίου που έκδωσε

το ένταλμα πώλησης. Επίσης κοινοποιείται στον επηρεαζόμενο. Υπάρχει δυνατότητα γραπτών προσφορών δυνάμει του Άρθρου 35, αλλά και προφορικών προσφορών κατά τον πλειστηριασμό Άρθρο 36. Σύμφωνα με το Άρθρο 40 του Νόμου, το Δικαστήριο έχει την δυνατότητα όταν εκδίδει ένταλμα πώλησης, να καθορίσει ελαχίστη επιφυλαχθείσα τιμή. Ο επηρεαζόμενος δικαιούται να αποταθεί στο Δικαστήριο για τον καθορισμό της επιφυλαχθείσας τιμής και εάν δεν πωληθεί η περιουσία στη τιμή αυτή, σύμφωνα με το Άρθρο 41, τότε ο πιστωτής ζητά από το Δικαστήριο επαναπώληση στην καλύτερη δυνατή τιμή. Σύμφωνα με το Άρθρο 44, όταν το ανώτατο ποσό που προσφέρθηκε είναι ανεπαρκές, ο χρεώστης ιδιοκτήτης μπορεί να ζητήσει αναστολή της διαδικασίας ή ακόμα και ακύρωση της ως το Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο. Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται εντός 7 ημερών από την μέρα που έκλεισε ο πλειστηριασμός, σύμφωνα με το Άρθρο 46. Το Δικαστήριο διατηρεί το δικαίωμα εάν δεν πωληθεί η περιουσία στον πλειστηριασμό να δώσει οποιεσδήποτε οδηγίες, βλέπε Άρθρο 51. Να σημειώσουμε επίσης ότι το εκπλειστηρίασμα διατίθεται προς όφελος του πιστωτή, αφού βεβαίως πληρωθούν και ικανοποιηθούν τυχόν προηγούμενες υποθήκες κατά σειρά προτεραιότητας.

3. Επιβάρυνση γης με εγγραφή Απόφασης.

Σύμφωνα με το άρθρο 53 του Νόμου ο εξ αποφάσεως πιστωτής έχει την δυνατότητα να εγγράψει την Δικαστική απόφαση υπέρ του στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο σαν εγγύηση για την πληρωμή της Απόφασης. Σύμφωνα με το Άρθρο 54 η εγγραφή, γνωστή σαν memo, γίνεται με κατάθεση στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο της επαρχίας όπου βρίσκεται η ιδιοκτησία μαζί με σημείωμα (memo) που περιγράφει την

Οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα να ζητήσει από το Δικαστήριο ακύρωση οποιασδήποτε εγγραφής.

5. **Εκτέλεση με μεσεγγύηση γης.**

Σύμφωνα με το Άρθρο 72 του Νόμου, μετά την έκδοση εντάλματος πώληση ακίνητης ιδιοκτησίας, ο εξ αποφάσεως χρεώστης μπορεί να αποταθεί στο Δικαστήριο για να εκδοθεί διάταγμα μεσεγγύησης της ιδιοκτησίας, δηλαδή κατοχής και εκμετάλλευσης της για 3 χρόνια αντί άμεσης πώλησης της, έτσι που το χρέος να αποπληρωθεί από τα έσοδα και όχι από την πώληση.

6. **Εκτέλεση με κατάσχεση ιδιοκτησίας στα χέρια τρίτου.**

Ένας άλλος τρόπος με τον οποίο καθίσταται δυνατή η εκτέλεση Δικαστικής Απόφασης προνοείται στα Άρθρα 73-81 του Νόμου. Βασικά το Δικαστήριο έχει δικαίωμα να διατάξει οποιονδήποτε τρίτο να καταβάλει οποιονδήποτε ποσό οφείλει στον εξ αποφάσεως χρεώστη αντί αυτός να το καταβάλει στον εξ αποφάσεως πιστωτή. Η περιουσία η οποία κατάσχετα από το ένταλμα κατάσχεσης, αφορά χρήματα αγαθά ή άλλη κινητή περιουσία στην κατοχή τρίτου ή και δικαιώματα δυνάμει Δικαστικής Απόφασης ή άλλως πως . Η διαδικασία είναι ότι εκδίδεται ένταλμα κατάσχεσης στα χέρια τρίτου ο οποίος εμφανίζεται για να εξεταστεί για την ιδιοκτησία αυτή. Το ένταλμα δεσμεύει στο μεταξύ την περιουσία. Τόσο ο τρίτος όσο και τυχόν επηρεαζόμενοι, έχουν δικαίωμα να ακουστούν για το όλο θέμα. Το

Δικαστήριο σύμφωνα με το Άρθρο 78 έχει το δικαίωμα να διατάξει, αφού έχει ακούσει την υπόθεση, πληρωμή του οποιοδήποτε ποσού ή απόδοση της κινητής περιουσίας προς όφελος του εξ αποφάσεως πιστωτή.

7. Εξέταση του εξ αποφάσεως οφειλέτη.

Στα Άρθρα 82-89 ρυθμίζεται η δυνατότητα καταβολής του εξ αποφάσεως χρέους με δόσεις. Το Δικαστήριο έχει δικαίωμα αφού εξετάσει ενόρκως την οικονομική κατάσταση του εξ αποφάσεως οφειλέτη, να διατάξει την πληρωμή του χρέους με δόσεις. Σύμφωνα με το Άρθρο 87, το Δικαστήριο έχει δικαίωμα αφού εξετάσει την οικονομική κατάσταση και δοσοληψίες του εξ αποφάσεως χρεώστη, να διατάξει μεταξύ άλλων, ακύρωση οποιονδήποτε μεταβιβάσεων ή επιβαρύνσεων της περιουσίας του οι οποίες έγιναν με στόχο την καταδολίευση του πιστωτή ή να διατάξει αποκοπή από τις απολαβές του ή με το οποίο να παρεμποδίζεται ή οποιαδήποτε διάθεση ή αποξένωση ή επιβάρυνση της περιουσίας του. Τέλος, έχει δικαίωμα το Δικαστήριο να διατάξει την κατάσχεση περιουσία «εις χείρας τρίτου». Να σημειωθεί ότι οι δόσεις εισπράττονται σαν χρηματική ποινή. Με λίγα λόγια σε περίπτωση παράληψης πληρωμής των δόσεων, το Δικαστήριο δύναται να διατάξει είσπραξη τους σαν χρηματική ποινή, εκτός αν ο εξ αποφάσεως οφειλέτης αποδείξει εύλογη αιτία για την καθυστέρηση ή το Δικαστήριο αφού τον ακούσει θεωρήσει σκόπιμο ή και επιεικές να εκδώσει οποιονδήποτε άλλο διάταγμα. Στο Άρθρο 91(α) του Νόμου καθορίζονται και ειδικεύονται ποιες πράξεις θεωρούνται σαν πράξεις καταδολίευσης εξ αποφάσεως πιστωτή όπως π.χ. δωρεές προς όφελος τρίτου. Σύμφωνα με το Άρθρο 91(β) πράξεις καταδολίευσης τιμωρούνται και σαν ποινικό αδίκημα με φυλάκιση 12 μηνών ή με χρηματική ποινή £1000 ή και με τις 2

ποινές. Περαιτέρω σύμφωνα με το Άρθρο 91(γ), το Δικαστήριο έχει δικαίωμα και εξουσία να διατάξει ακύρωση κάθε καταδολιευτικής μεταβίβασης ή επιβάρυνσης. Τέλος να σημειωθεί ότι διάταγμα μηνιαίων δόσεων είναι δυνατόν να τροποποιηθεί με νέα αίτηση όπου υπάρχει αλλοίωση των συνθηκών ή παραπλάνηση του Δικαστηρίου κατά την έκδοση του αρχικού διατάγματος.

8. Τέλος να σημειώσουμε τις πρόνοιες του Άρθρου 102 που αφορά εγγυητές. Σύμφωνα με τις διατάξεις της πρόνοιας αυτής, εγγυητής έχει δικαίωμα να πληρώσει το χρέος οπότεν δικαιούται σε εκχώρηση προς τον ίδιο κάθε Δικαστικής Απόφασης, ιδιωτικού συμβολαίου ή ασφάλειας την οποία έχει ο πιστωτής. Προϋπόθεση είναι η πληρωμή του χρέους και το πρόσωπο θεωρείται ότι δικαιούται να επισέλθει στην θέση του πιστωτή και να χρησιμοποιήσει όλες τις θεραπείες ακόμα και το όνομα του πιστωτή σε οποιαδήποτε Αγωγή για να λάβει από τον πρωτοφειλέτη ή συνεγγυητή ή συνοφειλέτη, κάλυψη για τις πληρωμές του έκανε καταβάλλοντας το χρέος. Σε περίπτωση συνεγγύησης, το ποσό προς είσπραξη είναι η δίκαιη αναλογία μεταξύ των συνεγγυητών. Προϋπόθεση προφανώς εφαρμογής του Άρθρου αυτού, είναι η εξόφλησή όλου του χρέους του πρωτοφειλέτη προς όφελος του πιστωτή.

9. Στα Άρθρα 97-101 γίνεται πρόνοια ότι ο εξ αποφάσεως πιστωτής δικαιούται να δώσει ειδοποίηση στον εξ αποφάσεως οφειλέτη και στην συνέχεια με βάση το Άρθρο 99 να αποταθεί στον αρμόδιο λειτουργό του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου για την πώληση της ιδιοκτησίας. Προϋπόθεση όμως εφαρμογής του Άρθρου αυτού, είναι να προηγηθεί διάταγμα του Δικαστηρίου ή να παρέλθει ένας χρόνος από τότε που

4. Δεν ενθαρρύνουν οι θεσμοί τον συμβιβασμό ή διευθέτηση. Μάλλον την αντιπαράθεση.
5. Οι Δικαστές είναι επιφορτισμένοι με τεράστιο όγκο εργασίας, ιδιαίτερα μέχρι και το βαθμό του Προέδρου. Το Ανώτατο Δικαστήριο είναι βεβαρημένο με υποθέσεις Διοικητικού Δικαίου, διορισμών , προαγωγών.
6. Ένας μεγάλος όγκος εργασίας αφορά ενδιάμεσες αιτήσεις. Η εισαγωγή ίσως Δικαστικών Λειτουργιών για εκδίκαση τους να επιβάλλεται.
7. Οι Δικαστές εργάζονται υπό άθλιες συνθήκες ακόμη, πολλές φορές χωρίς στενογράφους. Η μηχανοποίηση του συστήματος και η πρόσβαση και χρήση σε ηλεκτρονική τεχνολογία παραμένει υποτυπώδης.
8. Οι Δικαστές χρειάζονται στήριξη βοηθών ιδιαίτερα στα Επαρχιακά για την έρευνα και προετοιμασία της υπόθεσης.
9. Οι Δικηγόροι επιβάλλεται να επιδεικνύουν μεγαλύτερο σεβασμό στους θεσμούς και διαδικασίες και να προωθούν την εξώδικη διευθέτηση διαφορών.

10. Η εκτέλεση των Δικαστικών Αποφάσεων θα πρέπει να ανατεθεί σε ιδιώτες επιδότες.

Δρ. Χρίστος Κληρίδης
Αν. Καθηγητής
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο
Λευκωσία

29/11/2010